

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΣΤ΄

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχίζονται ἀπὸ Ἰανουαρίου ἐκαστοῦ ἔτους καὶ εἶναι ἑτησίαι. — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Ἀγγίσμου 3

3 Ἰουλίου 1883

Ο ΠΑΤΗΡ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ

[Μυθιστορία Α. Ἀλεβύ. — Μετάφρασις Π. Ι. Φέρπου].

Συντάξις: ἰδί σελ. 112

Ἡ συνδιάλεξις ἐγένετο εὐκολος, ζωηρά, εὐλικρινής. . . Αἱ δύο ἀδελφοὶ ἦσαν περιχαρεῖς, εἶχον ἡδὴ ἐξέλθῃ εἰς περιπάτον, πεζαὶ εἰς τὸν κῆπον, καὶ εἶχον ἀποφασίση νὰ ἐκδράμωσιν ἑορῆς εἰς τὸ δάσος τὴν ἐπαύριον. Ἡ ἱππασία ἦτο τὸ μόνον αὐτῶν πάθος, ἡ μανία τῶν ὠσαύτως δὲ καὶ τοῦ Ἰωάννου, ὥστε ὅτε μετὰ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας τὸν παρεκάλουν νὰ μετασχη τῆς προσεχοῦς ταύτης ἐκδρομῆς, ἀπεδέξατο τὴν πρότασιν λίαν ἀσμένως. Οὐδεὶς δὲ ἐγίνωσκε κάλλιον αὐτοῦ πάντα τὰ πέριξ, διότι ἦτο πατὴρ τῆς. Εὐτυχέστατον δὲ ἐθεώρει ἑαυτὸν, διότι ἐμελλε νὰ τὰς συνοδεύσῃ καὶ νὰ τὰς δεῖξῃ πληθὺν θελητικωτάτων τοποθεσιῶν, ἀς οὐδέποτε θὰ ἠδύναντο ἄνευ αὐτοῦ νὰ ἀνακαλύψωσι.

— Καὶ ἱππεύετε καθ' ἑκάστην; τὸν ἠρώτησεν ἡ Μπεττίνα.

— Καθ' ἑκάστην καὶ μάλιστα δις τῆς ἡμέρας τὸ πρῶν ἕνεκα τῆς ὑπηρεσίας καὶ τὴν ἐσπέραν χάριν διασκεδάσεως.

— Πολύ ἐνωρίς τὸ πρῶν;

— Τὴν πέμπτην καὶ ἡμίσειαν. . .

— Τὴν πέμπτην καὶ ἡμίσειαν, τακτικῶς πάντοτε;

— Καθ' ἑκάστην πλὴν τῆς Κυριακῆς.

— Τότε λοιπὸν ἐξυπνάζετε; . . .

— Τὴν τετάρτην καὶ ἡμίσειαν.

— Καὶ φέγγει τὴν ὥραν ἐκείνην;

— Ὡ! φέγγγει καὶ φέγγει.

— Νὰ ἐξυπνᾷ κανεὶς αὐτὴν τὴν ὥραν εἶνε παραξενὸν! . . . Ἡμεῖς πολλάκις τελειόνομεν τὴν ἡμέραν μας, τὴν ὥραν καθ' ἣν ὑμεῖς τὴν ἀρχίζετε. Καὶ το ἀγαπάτε τὸ ἐπάγγελμά σας;

— Πολύ, κυρία. Δὲν εἰξεύρετε πόσον καλὸν πρᾶγμα εἶνε νὰ ἔχη τις τὴν ὑπαρξίν του εὐθεῖαν ἐνώπιόν του μετὰ καθηκόντων εὐκρινῶν καὶ ὠρισμένων!

— Ἀλλὰ, ὑπέλαβεν ἡ κυρία Σκώτ, νὰ μὴ εἶνε πάλιν κανεὶς κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του, νὰ εἶνε πάντοτε ἠναγκασμένος νὰ ὑπακούῃ! . . .

— Τοῦτο ἴσως εἶνε τὸ ἀρέσκον εἰς ἐμέ. Διότι οὐδὲν εὐκολώτερον τοῦ ὑπακούειν. . . καὶ ἔπειτα ὁ μόνος τρόπος τοῦ νὰ μάθῃ τις νὰ ἀρχῇ, εἶνε τὸ νὰ μάθῃ πρῶτον νὰ ὑπακούῃ.

— Ἄ! πόσον αὐτὸ τὸ ὅποῖον λέγετε εἶνε ἀληθές!

— Μάλιστα, ἀναμφιβόλως, ὑπέλαβεν ὁ ἐφημέριος, ἀλλ' οὐχ ἤττον καὶ ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον δὲν σας λέγει, ὅτι δηλαδὴ εἶνε ὁ εὐδοκιμώτατος τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ συντάγματός του, ὅτι. . .

— Νοννέ μου, σας παρακαλῶ. . .

Ἐν ᾧ δὲ ὁ πατὴρ Κωνσταντῖος παρὰ τὴν ἀντίστασιν τοῦ Ἰωάννου ἐμελλε νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὸν πανηγυρικὸν τοῦ βαπτιστικοῦ του, ἡ Μπεττίνα παρεμβάδουσα:

— Περιττὸν εἶνε, πάτερ, ἀνεφώνησε, μὴ λέγετε τίποτε. . . Ὅ, τι θὰ ἐλέγετε τὸ εἰξεύρομεν. Ἐλάθομεν τὴν ἀδιακρίσιαν νὰ ἐρωτήσωμεν περὶ τοῦ κυρίου. . . Ὡ! ὀλίγον ἔλειψε νὰ εἰπῶ: κυρίου Ἰωάννου. . . περὶ τοῦ κυρίου Ῥαιναλδου. . . Λοιπὸν, αἱ πληροφορίες τὰς ὁποίας ἐλάθομεν εἶνε περιφρημοί!

— Περίεργος εἶμαι νὰ τὰς μάθω, εἶπεν ὁ Ἰωάννης.

— Τίποτε. . . τίποτε, δὲν θὰ μάθετε τίποτε. Δὲν θέλω νὰ σας κάμω νὰ κοκκινίσετε, καὶ ἡθέλετ' ἀναγκασθῆ νὰ κοκκινίσετε.

Ἐπειτα δὲ στρεφόμενος πρὸς τὸν ἐφημέριον:

— Ἀλλὰ καὶ περὶ ὑμῶν, ἅγιε ἐφημέριε, ἠρωτήσαμεν. Φαίνεται δὲ ὅτι εἰσθε ἅγιος ἀνθρώπος. . .

— Ὡ! τοῦτο εἶνε ἀληθέστατον, ἀνεφώνησεν ὁ Ἰωάννης.

Ἄλλ' ὁ πατὴρ Κωνσταντῖος διέκοψε τὴν εὐγλωττίαν τοῦ Ἰωάννου. Τὸ δεῖπνον ἦτο περὶ τὸ τέλος, τὸ δεῖπνον δὲ τοῦτο ὁ γηραιὸς ἐφημέριος τὸ διήλθεν οὐχὶ ἄνευ πολλῶν συγκινήσεων. Ἐπανειλημμένως ἔφερον ἐνώπιόν του κατασκευὰς σοφᾶς καὶ πολυπλόκου, ἐφ' ᾧ δὲν ἐτόλμα νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν χεῖρα ἄνευ τινὸς τρόμου, φοβούμενος μὴ ἴδῃ τὰ πάντα καταρρέοντα: τοὺς ἐκ πηκτῆς δονουμένου πυργούς, τὰς ἐξ ὕδνων πυραμίδας, τοὺς ἐξ ἀνοβογάλακτος προμαχῶνας, τὰ ἐκ ζυμαρικῶν φρούρια, τοὺς ἐκ παγωτῶν βράχους. Ἄλλ' ἔφαγεν ὁμῶς ὁ πατὴρ Κωνσταντῖος

μετὰ πολλῆς ὀρέξεως καὶ δὲν ὑπεχώρησε πρὸ δύο ἢ τριῶν ποτηρίων καμπανίτου· σημειωτέον δὲ ὅτι οὐδόλως ἐμίσει τὴν εὐωχίαν. Ἄλλ' ἡ ἐν πᾶσι τελειότης δὲν εἶνε τοῦ κόσμου τούτου· καὶ ἐὰν ἡ λιχνεῖα συγκατηρηθεῖτο μεταξὺ τῶν λεγομένων θανασίμων ἀμαρτημάτων, πόσοι καὶ πόσοι ἀγαθοὶ ἐφημέριοι θὰ ἐπορεύοντο εἰς τὴν κόλασιν!

Ὁ καφὲς ἐκομίσθη ἐπὶ τοῦ δώματος, πρὸ τοῦ πύργου· ἤκουετο δὲ μακροθὲν ὁ ῥηγματώδης κρότος τοῦ παλαιοῦ ὠρολογίου τοῦ χωρίου σημαίνων τὴν ἐνάτην. Οἱ λειμῶνες καὶ τὰ δάση ἐκοιμῶντο, ἐν δὲ τῷ κήπῳ οὐδὲν ἄλλο ἐφαίνετο, ἢ μακρὰὶ γραμμαεὶ δυσδιάκριτοι καὶ ἀκανόνιστοι, ἢ δὲ σελήνη βραδέως ἀνέτελλεν ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῶν μεγάλων δένδρων.

Ἡ Μπεττινα λαβοῦσα ἀπὸ τῆς τραπέζης κιβωτίδιον σιγάρων:

— Καπνίζετε; εἶπε πρὸς τὸν Ἰωάννην.

— Μάλιστα, κυρία.

— Λάβετε λοιπόν, κύριε Ἰωάννη... Ἄχ! τόσῳ χειρότερα, τὸ εἶπα τώρα πλέον... Λάβετε... Ἄλλ' ὄχι... ἀκούσατε πρῶτον.

Καὶ διὰ φωνῆς χαμηλῆς τῷ εἶπε ἐξακολουθοῦσα νὰ κρατῇ τὸ κιβώτιον τῶν σιγάρων.

— Τώρα εἶνε σκοτεινὰ καὶ εἰμπορεῖτε νὰ κοκκινίσετε ἐλευθέρως. Θὰ σας εἶπῶ ὅτι δὲν σας εἶπα πρὸ ὀλίγου, εἰς τὸ δεῖπνον. Γέρων συμβολαιογράφος τῆς Σουβινῆς, ὅστις ἦτο κληδεμῶν σας ἦλθεν εἰς ἐπίσκεψιν τῆς ἀδελφῆς μου εἰς Παρισίους διὰ τὴν πληρωμὴν τῆς ἀξίας τῆς ἐπαύλεως καὶ μας διηγήθη τί ἐκάματε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς σας, ὅτε εἴσθε ἀκόμη μικρὸν παιδίον, τί ἐκάματε ὑπὲρ τῆς πτωχῆς ἐκείνης μητρὸς καὶ ὑπὲρ τῆς ἀτυχοῦς ἐκείνης νεάνιδος· πολὺ συνεκινήθημεν καὶ ἡ ἀδελφῆ μου καὶ ἐγώ.

— Μάλιστα, κύριε, ὑπέλαβεν ἡ κυρία Σκώτ, διὰ τοῦτο καὶ σας ὑποδεχόμεθα σήμερον μετὰ τῆς εὐχαριστήσεως. Διότι δὲν εἶνε δυνατόν εἰς πάντα ἀνεξαιρέτως νὰ κάμωμεν τὴν αὐτὴν ὑποδοχὴν, νὰ εἴσθε περὶ τούτου βέβαιος. Λάβετε λοιπόν τώρα τὸ σιγάρων σας, τῶσπιν ὥραν σας περιμένει ἡ ἀδελφῆ μου.

Καὶ ὁ μὲν Ἰωάννης οὐδὲ μίαν κἄν λέξιν εὗρεν εἰς ἀπόκρισιν, ἢ δὲ Μπεττινα ἴστατο ἐνώπιόν του, τεινούσα αὐτῷ δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν τὸ κιβώτιον τῶν σιγάρων καὶ μετ' εὐκρινείας ἀτενῶς προσβλέπουσα τὸ πρόσωπόν του. Ἡ νεανὺς ἀπέλαυε τῆς πραγματικῆς καὶ ζωηροτάτης ἡδονῆς, ἥτις δύναται νὰ ἐρμηνευθῇ διὰ τῆς φράσεως:

— Μοί φαίνεται ὅτι κυττάζω νέον ἀξιώτιμον.

— Καὶ τώρα, εἶπεν ἡ κυρία Σκώτ, ἀς καθίσωμεν ἐδῶ πρὸ τῆς θελκτικῆς ταύτης νυκτός... λάβετε τὸν καφέ σας... Καπνίσατε...

— Καὶ ἀς μὴ ὀμιλῶμεν, Σουζῆ, ἀς μὴ ὀ-

μιλῶμεν. Ἡ ἄκρα αὐτῆ σιωπῆ τῆς ἐξοχῆς μετὰ τὸν μέγαν ἐκεῖνον θόρυβον τῶν Παρισίων, εἶνε ἀξιολάτρευτος! Ἄς μείνωμεν χωρὶς νὰ ἀνοιζώμεν τὸ στόμα. Ἄς ἀτενίζωμεν τὸν οὐρανόν, τὴν σελήνην, τοὺς ἀστέρας.

Καὶ οἱ τέσσαρες μετὰ πολλῆς εὐφροσύνης ἐξέτελεσαν τὸ προγραμματίον τοῦτο. Καὶ ἡ μὲν Σουζῆ καὶ ἡ Μπεττινα ἤρεμοι, ἀκίνητοι, ὅλως ἀπεσπασμένοι ἀπὸ τῆς χθεσινῆς τῶν ὑπάρξεως, προσφιλέστατα διακείμενοι πρὸς τὸν τόπον ἐκεῖνον τὸν ὑποδεχόμενον αὐτὰς καὶ μέλλοντα νὰ τὰς ἔχη παρ' ἑαυτῶν, ὁ δὲ Ἰωάννης ὀλιγώτερον ἤρεμος, διότι οἱ λόγοι τῆς μίς Πέρισιβαλ μυχιαίτατα τὸν συνεκίνησαν, ὥστε ἡ καρδιά του δὲν εἶχεν ἐντελῶς ἀναλάβῃ τὴν ὀμαλὴν πορείαν τῆς.

Ἄλλ' ὁ πάντων εὐδαιμονέστατος ἦτο ὁ πατήρ Κωνσταντῖος, μετ' ἀνεκλαλήτου εὐφροσύνης παρακολουθήσας τὸ μικρὸν ἐπεισόδιον, ὅπερ ὑπέβαλεν εἰς τοσοῦτον σκληρὰν ἄμα δὲ καὶ ἠδίστην δοκιμασίαν τὴν τοῦ Ἰωάννου μετριοφροσύνην. Τηλικαύτη δὲ ἦτο ἡ πρὸς τὸν βαπτιστικόν του ἀγάπη, ὥστε ὁ φιλοστοργότατος τῶν γονέων δὲν ἠγάπησέ ποτε οὕτω τὸ προσφιλέστατον τῶν τέκνων του. Ὅσakis δὲ παρετήρει τὸν νεαρὸν ἀξιοματικὸν ὁ γηραιὸς ἱερεὺς, συχνότατα τῷ συνέβαινε νὰ λέγει καθ' ἑαυτὸν:

— Ὁ Κύριος μ' ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, τοιοῦτον ἀποστείλας μοι υἱόν!

Ἀπεπλανήθη δὲ ὁ νοῦς τοῦ ἐφημερίου εἰς εὐαρεστοτάτην ὄνειροπόλησιν, ἐφαντάζετο ὅτι εἶνε ἐν τῷ οἴκῳ του, ἐφαντάζετο ἔπειτα ὅτι ἦτο ἐν τῷ δωματίῳ του, αἱ ἐννοιαὶ του κατὰ μικρὸν συνεχόντο καὶ συνεφύροντο· ἡ ὄνειροπόλησις μετέπεσεν εἰς νάρκην, ἡ νάρκη εἰς κάρωσιν, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἡ καταστροφή ἐπῆλθε τελεία, ἀνεπανόρθωτος. Ὁ γηραιὸς ἀπεκοιμήθη καὶ ἀπεκοιμήθη ὑπὸν βαθύτατον· τὸ ἐξαισίον ἐκεῖνο γεῦμα καὶ τὰ δύο ἢ τρία μικρὰ ποτήρια τοῦ καμπανίτου συνετέλεσαν βεβαίως οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν καταστροφήν.

Ὁ Ἰωάννης οὐδὲν ἐνόησε, λησμονήσας τὴν πρὸς τὸν ἀνάδοχόν του ὑπόσχεσιν. Καὶ διατί ἄρα γε ἐλησμονήσῃ; Διότι ἡ κυρία Σκώτ καὶ ἡ μίς Πέρισιβαλ δὲν εἰξεύρω τί ταῖς ἦλθε καὶ ἐστήριξαν τοὺς πόδας των ἐπὶ τῶν ὑποποδίων, ἀνέπεσον δὲ νοχελῶς ἐπὶ τῶν νώτων τῶν θρονίων των, ὥστε τὰ μὲν ἐκ μουσελίνης φορέματὰ των ἀνεσύρθησαν ὀλίγον, ἐλάχιστον ἄλλ' ἰκανῶς ὅμως εἰς τὸ νὰ ἀποκαλυφθῶσι τέσσαρες μικροὶ πόδες ὧν αἱ γραμμαεὶ διεκρίνοντο εὐκρινέσταται καὶ καθαρόταται ὑπὸ δύο χειροπέδατα κύματα λευκῶν τριχάπτων ὑπὸ τῆς σελήνης φωτιζομένων. Ὁ Ἰωάννης παρετήρει τοὺς μικροὺς ἐκεῖνους πόδας καὶ ὑπέβαλλεν εἰς ἑαυτὸν τὸ ζήτημα τὸ δε:

— Τίνες εἶνε μικρότεροι;

Ἐν ᾧ δὲ προσεπάθει νὰ λύσῃ τὸ πρόβλημα, ἡ Μπεττίνα αἰφνης τῷ εἶπε ταπεινῆ τῆ φωνῆ :

— Κύριε Ἰωάννη ! Κύριε Ἰωάννη !

— Ὅριστε.

— Κυττάξτε, καλέ, τὸν πατέρα Κωνσταντῖον, κοιμάται.

— ὦ ! Θεέ μου ! καὶ πταίω ἐγώ.

— Πῶς ! σεῖς πταίστε ; ἠρώτησεν ἡ κυρία Σκῶτ ταπεινῆ ὡσαύτως τῆ φωνῆ.

— Μάλιστα . . . Ὁ ἀνάδοχος μου ἐξυπᾶ πολλὰ πρῶτὴ καὶ πλαγιάζει πολὺ ἐνωρίς. Μοὶ παρήγγειλε δὲ νὰ μὴ τον ἀφήσω ν' ἀποκοιμηθῆ. Διότι συχνότατα εἰς τῆς κυρίας Λογγεθάλ μετὰ τὸ γεῦμα τὸν ἐκλεπτεν ὀλίγον. Μετὰ ποσάτης δὲ ἀγαθότητος τὸν ἐδεξιώθητε, ὥστε ἀνέλαβε τὰς προτέρας του ἐξεις.

— Καὶ τί καλὰ ὅπου ἔκαμε ! εἶπεν ἡ Μπεττίνα. Μὴ κάμνωμεν θόρυβον, μὴ τον ἐξυπνίσωμεν.

— Εἶσθε ἐξαιρετος, κυρία, ἀλλ' ἡ ἐσπέρα εἶνε κάπως ἄροσερά !

— Ἄ ! ἀλήθεια . . . Καὶ εἰμπορεῖ νὰ κρυώσῃ. Σταθῆτε νὰ φέρω ἓνα μου ἐπανωφόρι.

— Νομίζω, κυρία, ὅτι εἶνε καλλίτερον νὰ προσπαθῆσωμεν νὰ τον ἐξυπνίσωμεν μὲ τρόπον, ὥστε νὰ μὴ νύσῃ ὅτι τὸν εἶδατε κοιμώμενον.

— Ἐγὼ ἀναλαμβάνω, εἶπεν ἡ Μπεττίνα· σταθῆτε. Σουζῆ, ἔλα νὰ τραγουδήσωμεν μαζί, σιγὰ σιγὰ κατὰ πρῶτον καὶ ἔπειτα βαθμηδὸν ὑπόνομεν τὴν φωνὴν μας . . . Ἄς τραγουδήσωμεν.

— Μετὰ χροῦς . . . ἀλλὰ τί νὰ τραγουδήσωμεν ;

— Ἄς τραγουδήσωμεν τὸ παιδικὸν ᾄσμα. Αἱ λέξεις εἶνε κατάλληλοι εἰς τὴν περίστασιν.

Καὶ ἡ Σουζῆ καὶ ἡ Μπεττίνα ἤρχισαν τὸ ᾄσμα :

Ἄς ἦτανε, πουλὰκι φτερωτὸ

μὲ δύο μικρὰ μικρὰ φτερά νὰ γείνω,

ἔς τὸν ὕπνο μου, ἄε σένα νὰ πετῶ

ἔς τὸν ὕπνο μου ποτὲ νὰ μὴ σ' ἀφίνω . . .

Αἱ γλυκεῖαι καὶ ὀξεῖαι φωναὶ των ἐν τῆ βαθυτάτῃ ἐκείνῃ σιγῇ, εἶχον ἐξαιρετόν τι εὐχρον. Ἄλλ' ὁ μὲν ἐφημέριος οὐδὲν ἤκουε, οὐδ' ἐσάλευεν, ὁ δὲ Ἰωάννης θελγόμενος ὑπὸ τῆς μικροῦς ταύτης συναυλίας ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν :

— Ὅλα καλὰ ! ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ ἐξυπνήσῃ γρηγόρα ὁ νονός μου.

Αἱ φωναὶ ἐν τούτοις ἐγίνοντο εὐκρινέστεραι καὶ ὑψηλότεραι :

Καὶ πρόσταγμα βασιλικὸ ἀν βῆθ

τὸν ὕπνον δὲν ἔμπορεῖ νὰ τον ταραξῆ . . .

Ὁ ἐφημέριος οὐδ' ἐσάλευε.

— Πῶς κοιμάται ! εἶπεν ἡ Σουζῆ . . . κοίμα εἶνε νὰ τον ἐξυπνίσωμεν.

— Ἦρῆπει, ὅμως ! . . . Δυνατώτερα, Σουζῆ, δυνατώτερα.

Καὶ αἱ δύο ἀδελφαὶ ἀφήκων ἐλευθέρως νὰν-τηχήσῃ ἡ συμφωνία τῆς φωνῆς των :

Ἄχ ! πῶς μ' ἀρέσει τὴν ἀγῆ ἀγῆ
νὰ με ἔξυπνοῦνε πρὶν γλυκοχαροῦξῃ !

Αἰφνης ὁ πατήρ Κωνσταντῖος ἀπετίναξε τὸν βαθύν του ὕπνον καὶ μετὰ στιγμιαίαν ἐνδύρυχον ταραχὴν, ἀνέπνευσε . . . Οὐδεὶς, κατὰ τὰ φαινόμενα, παρετήρησεν ὅτι τὸν ἐπῆρεν ὁ ὕπνος. Ἀνεκάθισεν, ἐτανύσθη μετὰ πολλῆς περισκέψεως, ἡρέμα . . . Ἐσώθη ! Οὐδεὶς τον ἐνόησε !

Μετὰ τέταρτον, τῆς ὥρας αἱ δύο ἀδελφαὶ προέπεμψαν τὸν ἐφημέριον καὶ τὸν Ἰωάννην μέχρι τῆς μικρᾶς πύλης τοῦ κήπου, τῆς πρὸς τὸ χωρίον ἀνοιγομένης ἑκατοστὴν βημάτων ἀπὸ τοῦ πρεσβυτερίου. Ὅτε δὲ προσήγγιζον εἰς τὴν πύλην ταύτην ἡ Μπεττίνα αἰφνης εἶπε πρὸς τὸν Ἰωάννην :

— Ἄ ! κύριε, πρὸ τριῶν ὥρων συλλογίζομαι νὰ σας ἐρωτήσω. Τὸ πρῶτὸ ἐν ᾧ ἤρχομεθα, συνητήσαμεν καθ' ὁδὸν νέον λεπτοκαμωμένον, ξανθομύστακα, ἔπνευε μαῦρον ἵππον καὶ διερχόμενος μᾶς ἐχαίρετίσε.

— Εἶνε ὁ Παῦλος Λαβαρδέν, φίλος μου. Ἐλαβε τὴν τιμὴν ἄλλοτε νὰ παρουσιασθῆ εἰς ὑμᾶς . . . ἀλλ' ἀορίστως πως. Ἐπιθυμεῖ δὲ διακαῶς νὰ παρουσιασθῆ καὶ ἐκ δευτέρου.

— Μάλιστα ! νὰ μᾶς τον φέρετε αὐτὰς τὰς ἡμέρας, εἶπεν ἡ κυρία Σκῶτ.

— Μετὰ τὴν 25 τοῦ μηνός, ἀνεφώνησεν ἡ Μπεττίνα . . . Ὅχι πρότερον ! ὄχι πρότερον ! ψυχὴν γεννητὴν δὲν θέλομεν νὰ ἴδωμεν ἀνθρωπον ἐκτός ὑμῶν, κύριε Ἰωάννη . . . Ἀλλ' ὑμᾶς, καὶ εἶνε παραδοξότατον, καὶ δὲν εἰσεύρω καὶ ἐγὼ πῶς συμβαίνει, ὑμᾶς δὲν σας θεωροῦμεν πλεόν, πῶς νὰ σας το εἰπῶ, δὲν σας θεωροῦμεν ὡς ἀνθρωπον. Ἴσως δὲν ἐκφράζομαι ὅπως πρέπει, ἀλλὰ βεβαιωθῆτε ὅτι θέλω διὰ τῶν λόγων τούτων νὰ σας ἐκφράσω φιλοφροσύνην. Ὅμιλοῦσα πρὸς ὑμᾶς οὕτω πως σκοποῦν ἔχω νὰ σας φανῶ ἐξαιρετῶς ἀξιαγάπητος.

— Καὶ εἶσθε τῷ ὄντι, κυρία μου.

— Τόσον καλλίτερα, ἐὰν ἔχω τὴν εὐτυχίαν νὰ γείνω καταληπτὴ . . . Χαίρετε, κύριε Ἰωάννη, ἐπαναδλεπόμεθα μεθαύριον.

Καὶ ἡ κυρία Σκῶτ καὶ ἡ μίς Πέρισβαλ ἐπανάλαβον βραδέως τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν πρὸς τὸν πύργον.

— Καὶ τώρα, Σουζῆ, εἶπεν ἡ Μπεττίνα, μάλωσέ με ὅσον εἰμπορεῖς . . . Τὸ περιμένω . . . τὸ ἀξίζω.

— Νὰ σε μαλώσω ! καὶ διατί ;

— Θὰ εἰπῆς, χωρὶς ἄλλο, ὅτι πάρα πολλὴν οἰκειότητα ἀπέδειξα πρὸς τὸν νέον τούτον.

— Ὅχι δὲν θὰ το εἰπῶ . . . Διότι ὁ νέος οὗτος μοῦ ἔκαμεν εὐθὺς ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέ-

ραν ἀρίστην ἐντύπωσιν. Μοῦ προξενεῖ ἀπεριόριστον ἐμπιστοσύνην.

— Τὸ ἴδιον καὶ εἰς ἐμέ.

— Εἶμαι πεπεισμένη ὅτι θὰ εἶνε πολὺ καλὸν νὰ προσπαθῆσωμεν καὶ αἱ δύο νὰ τον κάμωμεν φίλον.

— Μετὰ πάσης χαρᾶς, ἐγώ. . . Καὶ μάλιστα, Σουζή, καθ' ὅσον ἕως τῶρα εἶδα πολλοὺς νέους, ἀφ' ὅτου ζῶμεν ἐν Γαλλίᾳ. . . ὦ! καὶ εἶδα! . . . τί τα θέλεις! αὐτὸς εἶνε ὁ πρῶτος — ἀναντιρρήτως ὁ πρῶτος — εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ὁποίου δὲν ἀνέγνωσα καθαρὰ τὴν φράσιν: «Θεέ μου! μὲ πόσῃν μου εὐχαρίστησιν θὰ ἐνυμφεύμην τὰ ἑκατομμύρια αὐτῆς τῆς μικρούλας!» Αὐτὰ ἦσαν χαραγμένα καθαρὰ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ὄλων τῶν ἄλλων. . . ὄχι ὅμως καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τούτου. . . Ὡς τὸσον ἐφθάσαμεν. . . Καλὴν νύκτα, Σουζή, καὶ αὐριον τὰ ξαναλέγομεν.

Καὶ ἡ μὲν κυρία Σκῶτ ἐπορεύθη νὰ ἴδῃ τὰ τέκνα τῆς καὶ νὰ τα ἀσπασθῇ κοιμώμενα, ἡ δὲ Μπεττίνα ἔμεινεν ὥραν πολλὴν στηρίζουσα τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τοῦ ἐξώστου τῆς καί:

— Θαρρῶ, ἔλεγε καθ' ἑαυτήν, θαρρῶ ὅτι θὰ τον ἀγαπήσω τὸν. . . τόπον τούτον.

Ζ'.

Τὴν ἐπιούσαν μετὰ τὴν ἐπάνοδον ἐκ τῶν πρωϊνῶν γυμνασίων ὁ Παῦλος Λαβαρδὲν ἀνέμενε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ στρατῶνος. Μόλις δ' ἐπέτρεψεν εἰς αὐτὸν νὰ καταβῇ τοῦ ἵππου. . . καὶ λαβῶν αὐτὸν κατ' ἰδίαν:

— Εἰπέ μου τὰ τοῦ χθεσινοῦ δείπνου σας, εἰπέ μου. Ἐγὼ τὰς εἶδα, τὸ πρῶτ', καὶ ἡ μικροτέρα ὠδήγει τέσσαρα μικρὰ κατὰμαυρα ἀλογάκια. . . καὶ σου εἶχε μία πόζα! . . . Τὰς ἐχαιρέτισα. . . Εἶπες τίποτε περὶ ἐμοῦ; Μὲ ἀνεγνώρισαν; Πότε τέλος πάντων θὰ με πάγῃς εἰς τὸ Λογγεβάλ; Ἄλλ' ἀποκρίσου μου, ἀποκρίσου!

— Ἀποκρίσου μου! ἀποκρίσου! . . . Καὶ εἰς ποίαν ἐρώτησίν σου νὰ πρωταποκριθῶ;

— Εἰς τὴν τελευταίαν.

— Πότε θὰ σε ὑπάγω εἰς Λογγεβάλ;

— Ναί.

— Μετὰ καμμιά δεκαεὶα ἡμέρας. Τώρα δὲν θέλουν νὰ ἰδοῦν ψυχὴν.

— Λοιπὸν μόνον μετὰ δέκα ἡμέρας θὰ ἐπανεέλθῃς εἰς Λογγεβάλ;

— Ὡ! ἐγὼ θὰ ἐπανεέλθω σήμερον τὸ ἀπόγευμα. Ἄλλ' ἐγὼ δὲν μετροῦμαι Ἰωάννης Ραινάλδος, δὲν εἶνε παῖζε γέλασε, βαπτιστικὸς τοῦ ἐφημερίου. . . Ἴδου διατί εἰσεχώρησα τὸσον εὐκολα εἰς τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν πίστιν τῶν δύο θελκτικῶν τούτων γυναικῶν. Ἐγὼ, βλέπεις, ἐπαρουσιάσθην ὑπὸ τὴν προστασίαν καὶ τὴν κηδεμονίαν καὶ τὴν ἐγγύησιν τῆς Ἐκκλη-

σίας. . . Ἐκτὸς δὲ τούτου ἀνεκάλυψαν ὅτι δύναμαι νὰ ταις εἶμαι χρήσιμος εἰς μικρὰ τινα πράγματα· εἰξέρω πολὺ καλὰ ὄλον ἐδῶ τὸν τόπον, καὶ θὰ με χρησιμοποιοῦσιν ὡς ὀδηγόν. . . Τέλος πάντων ἐγὼ δὲν εἶμαι τίποτε ἐν ᾧ σὺ, κόμης Παῦλος δὲ Λαβαρδὲν, σὺ εἶσαι κἄτι τι! Ἄλλὰ μὴ φοβοῦ τίποτε, θὰ ἔλθῃ καὶ ἡ σειρά σου μὲ τὰς ἐορτὰς καὶ τοὺς χορούς, ὅταν θὰ εἶνε ἀνάγκη νὰ λάμψῃς, ὅταν θὰ εἶν' ἀνάγκη νὰ χορεύσῃς. Καὶ τότε θὰ ἀναλάμψῃς μεθ' ὄλης σου τῆς λαμπρότητος, καὶ ἐγὼ θὰ ἐπανεέλθω ταπεινῶς εἰς τὴν προτέραν μου σκοτίαν.

— Περίπαίξέ με ὅσον θέλεις. Ἄλλ' οὐχ ἤτον εἶνε ἀληθὲς ὅτι σὺ κατὰ τὸ διάστημα τῶν δέκα τούτων ἡμερῶν θὰ ἀποκτήσῃς προνόμιον, θὰ ἀποκτήσῃς προνόμια! . . .

— Πῶς! προνόμια;

— Ἐλα δὲ Ἰωάννη, τώρα θέλεις νὰ με κάμῃς καὶ καλὰ νὰ πιστεύσω ὅτι δὲν ἀγαπᾷς μίαν ἐκ τῶν δύο τούτων γυναικῶν; Εἶνε δυνατὸν; Τόσῃν καλλονῇ! τόσῃν πολυτέλειαν! Ὡ! . . . ἡ πολυτέλεια ἴσως μᾶλλον ἢ ἡ καλλονή! Ἡ πολυτέλεια εἰς τοιοῦτον βαθμόν! Ἄ! μὲ φέρει ἄνω κάτω, μὲ δαιμονίζει! τὰ μικρὰ ἐκεῖνα ἀλογάκια μαῦρα μαῦρα μὲ τοὺς ἄσπρους φλόγκους, τὰ ἔβλεπα ἀπόψε εἰς τὸν ὕπνον μου. . . Ἀμ' ἐκεῖνη δὲ ἡ μικρούλα. . . ἡ Μπεττίνα. . . καλὰ τὴν λέγω;

— Μάλιστα, Μπεττίνα.

— Μπεττίνα. . . κόμησσα Μπεττίνα δὲ Λαβαρδὲν! Δὲν εἶνε νόστιμον; Καὶ τί πρῶτυπον κομποῦ καὶ περιποιητικοῦ ἀνδρὸς θὰ εὗρισκεν εἰς ἐμέ! Νὰ ἔχω γυναίκα ἑκατομμυριοῦχον, τοῦτο εἶνε τὸ πεπρωμένον μου! Ἄλλὰ δὲν εἶνε καὶ εὐκολον πρᾶγμα ὅσον εἰμπορεῖ τις νὰ ὑποθέσῃ! Ἡ τέχνη εἶνε νὰ εἰξέρῃς νὰ εἰσαι πλούσιος, καὶ ἐγὼ εἰς τοῦτο εἶμαι μάργα, καὶ τὸ ἀπέδειξα μάλιστα: ἔφαγα καὶ ἔφαγα χρήματα. . . καὶ ἂν ἡ μαρμὰ μου δὲν με περιώριζε! . . . Ἄλλ' ὅμως εἴμ' ἔτοιμος πάλιν νὰ ξαναρχίσω. . . Ἄχ! τί εὐτυχησμένην ζωὴν θὰ εἶχε μαζί μου! Ἄν βασιλίσα τῶν παραμυθιῶν! Καὶ τότε νὰ ἔβλεπε τὴν φιλοκαλίαν, τὴν τέχνην καὶ τὴν ἐπιστήμην τοῦ ἀνδρός τῆς. . . Δὲν θὰ ἔκκαμνα ἄλλο κάθε ὥρα παρὰ νὰ τὴν στολίζω, νὰ τὴν ἔχω σὰν κουκλίτσα, νὰ τὴν καταφορτόνω λούσα καὶ θριαμβευτικῶς νὰ τὴν γυρίζω εἰς ὄλον τὸν κόσμον. Θὰ ἐσπούδαζα τὴν εὐμορφίαν τῆς διὰ νὰ τὴν βάλω μέσα σὲ κορνίζα πού νὰ τῆς τεριάζῃ. . . καὶ νὰ λέγῃ: «Ἄν δὲν ἦμουν ἐκεῖ θὰ ἐφαινόμουν ὀλιγώτερον ὠραία». Καὶ θὰ εἰξέρω ὄχι μόνον νὰ τὴν ἀγαπῶ, ἀλλὰ καὶ νὰ τὴν διασκαδάζω, καὶ ἀπὸ τὰ χρήματά τῆς θὰ ἐκέρδιζε καὶ ἔρωτα καὶ εὐχαρίστησιν! . . . Ἐλα, φίλε μου, κουνήσου, καὶ σήμερον φέρε με εἰς τῆς κυρίας Σκῶτ.

— Δὲν εἰμπορῶ σὲ βεβαίω.

— Τότε λοιπόν μετὰ δέκα μόνον ἡμέρας· ἀλλὰ σὺ το προλέγω καὶ νὰ το εἰξεύρης· θὰ το στρώσω εἰς Λογγεβάλ, καὶ δέν το κουνῶ νὰ χαλάσῃ ὁ κόσμος. Καὶ πρῶτον θὰ εὐχαριστηθῇ ἡ μαμμά. Καὶ ναὶ μὲν εἶνε ἀκόμη ἐξηρησιωμένη κατὰ τῶν Ἀμερικανίδων καὶ λέγει ὅτι θὰ καταφέρῃ τὰ πράγματα, ὥστε νὰ μὴ τας ἰδῇ τὰ μάτια της! ἀλλ' ἐγὼ τὴν εἰξεύρω τὴν μαμμά. Καθὼς τῆς εἰπῶ ἕνα ἐσπέρας: «Μαμμά, κατέκτησα τὴν καρδίαν μιᾶς νοστιμούλας τὴν ὁποῖαν ἐνοχλοῦν καμμιά εικοσταριά ἑκατομμύρια κεφάλαια καὶ εἰσοδήμα δύο ἢ τρία... τὸ παρακάμνουν ὅταν λέγουν ἑκατοσταριάς ἑκατομμύρια, οἱ ἀριθμοὶ τοὺς ὁποῖους εἶπα αὐτοὶ εἶνε οἱ ἀληθινοὶ ἀριθμοὶ καὶ με ἀραοῦν... Τὸ ἐσπέρας λοιπὸν ἐκεῖνο ἡ μαμμά θὰ καταγοητευθῇ... διότι τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς, τί ἄλλο ἐπιθυμεῖ δι' ἐμέ; Ὅ, τι ἐπιθυμοῦν ὄλαι αἱ καλαὶ μητέρες διὰ τοὺς υἱούς των καὶ μάλιστα ὅταν οἱ υἱοὶ κάμνουν τρέλες... Λοιπὸν καὶ μάλιστα ἐντὸς δέκα ἡμερῶν θὰ λάβῃς τὴν καλοσύνην νὰ με δώσης εἰδήσιν ποῖαν ἐκ τῶν δύο θὰ μου παραχωρήσης...

— Τρελοὺ εἶσαι. Οὐδ' ἐπέραςα κἀν ἀπὸ τὸν νοῦν μου τοιοῦτόν τι...

— Ἀκουσέ μ' ἐδῶ, Ἰωάννη, εἶσαι νέος φρονημώτατος καὶ λογικώτατος, δέν ἀντιλέγω ἀλλὰ μιάτην ἐπιμένεις. Ἀκουσέ μ' ἐδῶ καὶ ἐνθυμοῦ ὅ, τι σὲ λέγω, Ἰωάννη, θὰ ἐρωτοκτυπηθῆς ἐκεῖ μέσα.

— Δέν πιστεύω, ἀπεκρίθη γελῶν ὁ Ἰωάννης.

— Καὶ ἐγὼ εἶμαι βέβαιος... χαῖρε, καὶ... τὸν νοῦν σου!

Ὁ Ἰωάννης τὴν πρῶταν ἐκείνην ἦτο εἰλικρινέστατος. Εἶχε δὲ κάλλιστα κοιμηθῆ τὴν προηγουμένην νύκτα· διότι ἡ δευτέρα μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν συνέντευξις διέλυσεν ὡς διὰ γοητείας τὴν μικρὰν ταραχὴν τὴν διαταράττουσαν τὴν ψυχὴν του μετὰ τὴν πρώτην συνάντησιν. Παρασκευάζετο δὲ νὰ τας ἐπανίδῃ μετὰ πολλῆς μὲν εὐφροσύνης, ἀλλὰ καὶ μετὰ πολλῆς ἡρεμίας. Διότι ὑπῆρχεν ἐν τῷ οἴκῳ ἐκεῖνῳ τσοῦτος πλοῦτος, ὥστε δέν ἦτο εὐκόλον νὰ εὕρῃ χῶραν ἐντίμως ὁ ἔρως νέου πένητος ὁποῖος ἦτο ὁ Ἰωάννης.

Ἄλλ' ἡ φιλία βεβαίως ἦτο πολὺ διάφορον πρᾶγμα τῶν μυχιαιτάτων τῆς καρδίας του· ἐπεθύμει καὶ παντὶ σθένει ἐμελλε νὰ προσπαθῆσῃ νὰ ἐγκατασταθῇ ἡσύχως ἐν τῇ ὑπολήψει καὶ τῇ ἀγάπῃ τῶν δύο ἐκεῖνων γυναικῶν, θὰ προσεπάθει νὰ φαίνεται πως ἀνακίθητος πρὸς τὴν καλλονὴν τῆς Σουζῆς καὶ τῆς Μπεττίνας, θὰ προσεπάθει νὰ μὴ παρασυρθῇ πάλιν ὡς χθὲς παρατηρῶν τοὺς τέσσαρας ἐκεῖνους μικροὺς πόδας ἐκτεθειμένους ἐπὶ τῶν μικρῶν ὑποποδίων· τῷ εἶπον ἤδη εἰλικρινέστατα καὶ λίαν φιλοφρόνως «θὰ εἴσθῃ φίλος μας». Οὐδὲν δὲ ἄλλο ἐπεθύμει

καὶ αὐτός! Νὰ γείνη φίλος των! Καὶ θὰ γείνη!

Τὰ πάντα δὲ κατὰ τὸ ἐπόμενον δεκαήμερον συνετέλεσαν τὴν ἐπιτυχίαν ταύτης τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἡ Σουζῆ, ἡ Μπεττίνα, ὁ πατὴρ Κωνσταντίος καὶ ὁ Ἰωάννης συνέζων ἐν στενοτάτῃ καὶ εἰλικρινεστάτῃ οἰκειότητι. Καὶ τὴν μὲν πρῶταν αἱ δύο ἀδελφαὶ ἐξήρχοντο ἐφ' ἀμάξης μετὰ τοῦ ἐφημερίου εἰς μακροὺς περιπάτους, μετὰ δὲ τὴν μεσημβρίαν ἐξήρχοντο εἰς μακροὺς περιπάτους μετὰ τοῦ Ἰωάννου ἑφιπποῖ.

Οὐδόλως δὲ πλέον ἀνεζήτει ὁ Ἰωάννης νὰ ἀναλύσῃ τὰ συναισθήματά του; οὐδόλως πλέον ἠρώτα ἑαυτὸν ποῦ νὰ κλινῇ πρὸς τὰ δεξιά ἢ πρὸς τὰ ἄριστερά. Ἡσθάνετο δὲ πρὸς ἀμφοτέρας ἴσῃ ἀφοσίωσιν, ἴσῃ ἀγάπῃ καὶ ἦτο τελείως εὐδαίμων, τελείως ἡρεμὸς· δέν ἦτο λοιπὸν τετρωμένος ὑπὸ τοῦ ἔρωτος, διότι ἔρως καὶ ἡρεμία σπανιώτατα συμβιβάζονται ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ καρδίᾳ.

Ἄλλ' ὅμως ἐβλεπεν ὁ Ἰωάννης μετὰ τινος ταραχῆς καὶ θλίψεως προσεγγίζουσαν τὴν ἡμέραν ἥτις ἐμελλε νὰ φέρῃ εἰς Λογγεβάλ τὰς οἰκογενεῖας τῶν Τοῦρνερ, τῶν Νόρτῶν καὶ ὅλον ἐκεῖνο τὸ κῆμα τῆς Ἀμερικανικῆς ἀποικίας. Τάχιστα δὲ ἐπῆλθεν ἡ ἡμέρα αὕτη.

Τὴν 24 Ἰουνίου ἡμέραν Παρασκευὴν ὁ Ἰωάννης ἀφικνεῖτο εἰς τὸν πύργον, ἡ δὲ Μπεττίνα ὑπεδέξατο αὐτὸν ἀδημονοῦσα:

— Τί ἀτυχία! τῷ εἶπε· ἡ ἀδελφὴ μου εἶνε ἀσθενής. Καὶ δέν εἶνε τίποτε, ἐλαφρὰ ἡμικρανία ἡ ὁποία αὔριον δέν θα ὑπάρχῃ, ἀλλ' ὅπως δήποτε δέν τολμῶ νὰ ἐξέλθω εἰς τὸν περίπατον μαζί σας θεομόναχῃ. Ἐκεῖ κάτω εἰς τὴν Ἀμερικὴν θὰ ἐτόλμων, ἀλλ' ἐδῶ ὄχι, ἔ! τί λέγετε;

— Βεβαίως ὄχι, ἀπεκρίθη ὁ Ἰωάννης.

— Εἶμαι ἠναγκασμένη νὰ σας διώξω καὶ πολὺ λυποῦμαι.

— Καὶ ἐγὼ ὡσαύτως λυποῦμαι διότι χάνω τὴν τελευταίαν ταύτην ἡμέραν, τὴν ὁποῖαν ἤλπίζον ὅτι θα διέλθω πλησίον σας. Ἐν τούτοις ἀφ' οὗ εἶνε ἀνάγκη... θὰ ἔλθω αὔριον νὰ μάθω εἰδήσεις περὶ τῆς ἀδελφῆς σας.

— Θὰ σας τας εἶπῃ μόνῃ της, διότι, σας ἐπαναλέγω, δέν ἔχει τίποτε. Ἀλλὰ μὴ φεύγετε δὲ καὶ τόσον ταχέως, σας παρακαλῶ. Εὐαρεστεῖσθε νὰ με χαρίσετε ἐνὸς τετάρτου τῆς ὥρας ὀμιλίαν; θὰ σας εἰπῶ κᾄτι τι. Καθίσατε αὐτοῦ... καὶ τώρα ἀκούσατέ μου μετὰ προσοχῆς. Εἴχονεν σκοπὸν ἐγὼ καὶ ἡ ἀδελφὴ μου νὰ σας ἀποκλείσωμεν ἀπόψε μετὰ τὸ δεῖπνον εἰς μίαν γωνίαν τῆς αἰθούσης, καὶ τότε ἡ ἀδελφὴ μου θὰ ἐλάμβανε τὸν λόγον καὶ αὐτὴ θὰ σας ἔλεγε ὅ, τι τώρα θὰ προσπαθῆσω νὰ σας εἰπῶ ἐγὼ ἀπὸ μέρους τῶν δύο μας, τῆς ἀδελφῆς μου καὶ ἐμοῦ. Ἄλλ' εἶμαι ὀλίγον συγκεκινημένη... Μὴ γελᾶτε διότι τὸ πρᾶγμα εἶνε πολὺ σπουδαῖον, Ἡθέλामεν νὰ σας εὐχαριστήσωμεν καὶ αἱ δύο.

διότι ἀφ' ὅτου ἤλθομεν ἐδῶ ἐφάνητε πρὸς ἡμᾶς τόσον ἀξιαγάπητος, τόσον καλός, τόσον ἀφωσιωμένος, τόσον . . .

— "Ω! κυρία, σὰς παρακαλῶ, τὸναντίον ἐγώ . . .

— "Ω! μὴ με διακόπτετε . . . διότι θὰ με κάμειτε νὰ τὰ χάσω . . . Καὶ δὲν θὰ εἰμπορῶ ἔπειτα νὰ συνέλθω . . . " Ἄλλως τε ἐπιμένω ὅτι ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ εὐχαριστήσωμεν, ὄχι σεῖς . . . Ἦρχόμεθα ἐδῶ ὡς δύο ζένοι, ἐχάρημεν δὲ χαρὰν μεγάλην εὐρουσαι παρευθὺς φίλους . . .

μάλιστα, φίλους. Μᾶς ἐχειραγωγήσατε . . . μᾶς ὠδήγησατε πρὸς τοὺς ἐπιστάτας μας, πρὸς τοὺς φύλακὰς μας, ἐν ᾧ ὁ ἀναδόχος σας μᾶς ὠδήγει πρὸς τοὺς πτωχοὺς μας . . . καὶ παντοῦ τόσον σὰς ἠγάπων, ὥστε παρευθὺς μετὰ πεποιθήσεως ἤρχισαν διὰ τῶν συστάσεων ὑμῶν νὰ μας ἀγαπῶσιν ὀλίγον . . . Σὰς λατρεύουν ἐδῶ ὅλοι, τὸ εἰξεύρετε ;

— "Εδῶ ἐγεννήθη . . . " Ὅλοι οἱ καλοὶ οὗτοι ἄνθρωποι μὲ γνωρίζουν ἀπὸ μικρὸν παιδάκι καὶ μ' εὐγνωμονοῦν δι' ὅσα καλὰ τοὺς ἔκαμε καὶ ὁ πάππος μου καὶ ὁ πατήρ μου. Καὶ ἔπειτα . . . εἶμαι αἱμά των, εἶμαι ἀπὸ τὸ αἷμα τῶν χωρικῶν. Ὁ πρόπαππος μου ἦτο γεωπῶνος ἐνὸς χωρίου ἀπέχοντος ὀλίγην ὄραν ἀπ' ἐδῶ.

— "Ω! ὦ! πολὺ ὑπερήφανος εἴσθε διὰ τοῦτο!

— Οὔτε ὑπερήφανος, ἀλλ' οὔτε τεταπεινωμένος.

— Ζητῶ συγγνώμην . . . ἀλλ' ὅμως παρετήρησα ἐλαφρὸν κίνημα ὑπερηφανείας! Θέλετε λοιπὸν νὰ σὰς ἀποκριθῶ καὶ ἐγώ; Μάθετε ὅτι ὁ πρόπαππος τῆς μητρὸς μου ἦτο ἐμισθωτῆς χωραφίαν εἰς μίαν ἐπαρχίαν τῆς Γαλλίας, ἐπῆγεν ἔπειτα εἰς Καναδᾶν περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ὅτε ἦτο ἀκόμη Γαλλία ὁ Καναδᾶς . . . Καὶ τον ἀγαπᾶτε πολὺ τὸν τόπον τοῦτον εἰς τὸν ὁποῖον ἐγεννήθητε;

— Πολύ. Ἄλλὰ μετ' οὐ πολὺ θὰ ἀναγκασθῶ νὰ τον ἐγκαταλείψω.

— Καὶ διατί;

— "Ὅταν θὰ προβιθασθῶ θὰ με στείλουν εἰς ἄλλο σύνταγμα καὶ θὰ περιέρχωμαι ἀπὸ φρουρᾶς εἰς φρουράν . . . Ἄλλὰ βεβαίως ὅταν θὰ εἶμαι πλέον γέρον διοικητῆς ἢ γέρον συνταγματάρχης ἀπόστρατος, θὰ ἔλθω νὰ ζήσω καὶ νὰ ἀποθάνω ἐδῶ εἰς τὸν οἰκίσκον τοῦ πατρός μου.

— Καὶ πάντοτε ὀλομόναχος;

— Διατί ὀλομόναχος; . . . Ἐλπίζω ὅτι ὄχι . . .

— Σκοπεύετε νὰ νυμφευθῆτε;

— Μάλιστα, βεβαίως.

— Καὶ ζητεῖτε νὰ νυμφευθῆτε;

— "Ὅχι . . . Δύναται τις νὰ σκέπτεται περὶ γάμου, ἀλλὰ δὲν ὀφείλει καὶ νὰ τρέχη ἀναζητῶν.

— Καὶ ὅμως ὑπάρχουν ἄνθρωποι ζητοῦντες . . . σὰς βεβαίω καὶ πιστεύσατέ με . . . καὶ μάλιστα ἠθέλησαν καὶ σὰς νὰ νυμφεύσουν, ἀκούετε;

— Καὶ πῶς το εἰξεύρετε;

— "Α! δὲν ἔχετε ἰδέν πόσον καλὰ εἰξεύρω ὅλα τὰ ἰδιαίτερά σας! . . . Εἴσθε ὡς συνήθως λέγουν εἰς τοιαύτας περιστάσεις, εἴσθε καλὸν μέρος . . . καὶ ἐπαναλαχιδάνω, ἠθέλησαν νὰ σας νυμφεύσουν.

— Καὶ τίς σας το εἶπε;

— Ὁ πατήρ Κωνσταντῖος.

— Δὲν ἔκαμε καθόλου καλὰ ὁ νόμος μου, εἶπεν ὁ Ἰωάννης μετὰ τινος ζωηρότητος.

— "Ὅχι, ὄχι δὲν πταίει αὐτός. Ἄν εἶνε τις ἔνοχος, εἶμαι ἐγώ, ἀλλὰ ἔνοχος οὐχὶ ἐκ περιεργείας, σὰς ὀμνύω. Ἀνεκάλυψα ὅτι ὁ νόμος σας δὲν ἦτο ποτὲ ἄλλοτε τόσον εὐτυχῆς ὅσον ὁσάκις ὠμίλει περὶ τοῦ βαπτιστικοῦ του. Ἐγὼ λοιπὸν τὸ πρῶν ὁσάκις εἶμαι μόνη μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν περίπατον διὰ νὰ τον εὐχαριστήσω φέρω τὴν ὀμιλίαν σας, καὶ ἐκεῖνος μου διηγείται τὴν ἱστορίαν σας. Ζητε ἐν ἀνέσει, ἀνευ τῆς παραμικρᾶς ἐνοχλήσεως. Λαμβάνετε παρὰ τῆς κυβερνήσεως διακόσια δεκατρία φράγκα κατὰ μῆνα . . . καὶ ὀλίγα ἑκατοστὰ. Ἡ ὄχι;

— Μάλιστα, εἶπεν ὁ Ἰωάννης, ἀποφασίζων νὰ μὴ δυσανασχετήσῃ κατὰ τῆς ἀθυροστομίας τοῦ ἀναδόχου του.

— Ἐχετε εἰσόδημα ὀκτὼ χιλιάδων φράγκων.

— Σχεδόν, ὄχι ἀκριβῶς.

— Προστιθεμένης ὅμως τῆς οἰκίας σας, ἥτις ἀξίζει καμμιά τριακοσιὰ χιλιάδας φράγκων. Τέλος πάντων εἴσθε εἰς ἐξαιρετὸν κατάστασιν καὶ σας ἐζήτησαν.

— Μὲ ἐζήτησαν; . . . "Ὅχι! ὄχι!

— Ναὶ! ναὶ! δις . . . καὶ σεῖς ἀπερίφρατε δύο ὠραιότατα συνοικέσια, δύο ὠραιότατας προίκας, ἐὰν προτιμάτε τὴν λέξιν. Πλείστοι ἄνδρες θεωροῦν τὰ δύο αὐτὰ πράγματα ὡς ἐν καὶ τὸ αὐτό! Διακοσίας χιλιάδας φράγκων εἶχε τὸ ἐν μέρος, τριακοσίας τὸ ἄλλο. Τὸ ποσὸν τοῦτο κατὰ τὰ φαινόμενα θεωρεῖται σημαντικὸν ἐδῶ! καὶ σεῖς λοιπὸν ἀπεποιήθητε. Εἶπατέ μοι διατί; Δὲν εἰξεύρετε πόσον εἶμαι περὶεργος νὰ μάθω!

— Ἔστω! ἦσαν δύο νεάνιδες θελκτικώταται . . .

— Ἐννοεῖται! καὶ μάλιστα τὸ ὁμολογοῦν ὅλοι.

— Τὰς ὁποίας μόλις ἐγνωρίζον. Μ' ἐβίασαν — διότι ἦναντιούμην — μ' ἐβίασαν νὰ συναγτηθῶ μετ' αὐτῶν εἰς δύο ἢ τρεῖς ἑσπερίδας τὸν παρελθόντα χειμῶνα.

— Καὶ ἔπειτα;

— Ἐπειτα, δὲν εἰξεύρω καὶ ἐγὼ πῶς νὰ σας

το ἐκφράσω, οὐδεμίαν ἠσθάνθησιν σύγχυσιν, συγ-
κίνησιν, ἀμηχανίαν, ταραχήν . . .

— Ἐνὶ λόγῳ, εἶπεν εὐτόλμως ἡ Μπεττίνα,
οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ὑποψίαν ἔρωτος.

— Ὅχι, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην . . . καὶ ἐπαν-
ῆλθον εἰς τὸ ἔρημόν μου δωμάτιον φρόνιμα
φρόνιμα; διότι σκέπτομαι ὅτι προτιμότερον νὰ
μὴ νυμφευθῆ τις ἢ νὰ νυμφευθῆ ἄνευ ἔρωτος. Ἴ-
δοῦ ἡ γνώμη μου.

— Καὶ ἡ ἰδική μου ὡσούτως.

Καὶ τὸν ἔβλεπε καὶ τὴν ἔβλεπε.

Αἴφνης δὲ πρὸς μεγίστην ἀμφοτέρων ἐκπλη-
ξιν οὐδὲν ἔρωτος εὗρον νὰ εἰπωσιν οὐδέν, οὐδέν.

Ἄλλ' ἀγαθὴ τύχη ὁ Ἄρως καὶ ἡ Μπέλλα
μετὰ μεγάλων κραυγῶν χαρᾶς εἰσήλασαν αἴφνης
εἰς τὴν αἴθουσαν.

— Κύριε Ἰωάννη! κύριε Ἰωάννη! ἐδῶ εἴσθε,
κύριε Ἰωάννη; Ἐλάτε νὰ ἰδῆτε τὰ ἀλογάκια
μας.

— Ἄ! εἶπεν ἡ Μπεττίνα μετ' ἀβεβασίου πως
φωνῆς, ὁ Ἐδουάρδος ἐπανῆλθεν ἐκ Παρισίων πρὸ
ὀλίγου καὶ ἔφερε διὰ τὰ παιδιὰ μικροσκοπικὰ ἀ-
λογάκια. Ἄς ὑπάγωμεν νὰ τα ἐπιθεωρήσωμεν,
θέλετε;

Καὶ ἐπορεύθησαν ἵνα ἴδωσι τὰ Σκωτικὰ ἱπ-
πάρια ἀξία ὄντως νὰ εὐρίσκωνται εἰς τὰ ἱππο-
στάσια τοῦ βασιλέως τῆς Αἰλλιπούτης.

[Ἐπιτελεσμένη].

ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν καὶ τὴν ἐποπτείαν τοῦ μαρκίω-
νος κ. de Queux de Saint-Hilaire, προέδρου τοῦ ἐν Πα-
ρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἐλληνικῶν σπου-
δῶν καὶ ἑλληνιστοῦ διακεκριμένου, ἤρχισεν ἐκδιδομένη
«Συλλογὴ νεοελληνικῶν ποιημάτων» μεταπεφρασμένων
εἰς τὴν γαλλικὴν. Ὁ πρῶτος τόμος τῆς συλλογῆς ταύτης,
λίαν φιλοκάλως ἐκτετυπωμένος, περιέχει ἀκριβῆ καὶ γλα-
φυρὰν μετάφρασιν τῶν «Μνήμοσύνων» τοῦ Βαλαωρί-
του, φιλοπονηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ κ. J. Blancard, καθηγη-
τοῦ τῆς νεοελληνικῆς ἐν τῷ Λυκείῳ τῆς Μασσαλίας.
Τῆς μετάφρασεως ταύτης προτάσσει ὁ κ. μαρκίων de
Saint-Hilaire ἀξίαν λόγου μελέτην περὶ τοῦ βίου καὶ
τῶν ἔργων τοῦ ποιητοῦ. Παρεντίθησι δ' ἐν τῇ μελέτῃ
ταύτῃ καὶ τρεῖς ἐπιστολάς τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαω-
ρίτου πρὸς αὐτόν, πολὺ ἐνεχούσας τὸ ἐνδιαφέρον διὰ
τε τὰς γνώμας αἰτινες ἐν αὐτῇ ἀναπτύσσονται περὶ τῆς
δημῶδους ἡμῶν γλώσσης καὶ διὰ τὰς πληροφορίες περὶ
τῆς ὀλεθρίας νόσου, ἧτις πρῶτως ἔφερον εἰς τὸν τά-
φον τὸν ἔθνικόν ἡμῶν ποιητὴν. Τὰς ἐπιστολάς ταύτας
δημοσιεύομεν κατωτέρω ἐν μεταφράσει, μετὰ τῶν ὀλι-
γων λέξεων δι' ὧν συνώδυσεν αὐτὰς ὁ ἐκδότης.

Ἐπιστολαὶ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

«Ἐξετάσαντες τὸν Βαλαωρίτην ὡς φιλο-
πάτριδα, ὡς πολιτικὸν καὶ ὡς ποιητὴν, ἐπι-
θυμοῦμεν νὰ γνωρίσωμεν τοῖς γάλλοις ἀνα-
γνώσταις καὶ τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ. Ἐνδει-
κτικωτάτας δὲ τοῦ χαρακτῆρός του νομίζομεν
τρεῖς ἐπιστολάς τοῦ ἀνδρός, ἐκλελεγμένας ἐκ
τῆς ἀλληλογραφίας ἣν ἠτύχησαμεν νὰ ἔχω-
μεν μετ' αὐτοῦ, καίπερ μὴ σχόντες τὴν τιμὴν

νὰ γνωρίσωμεν αὐτὸν προσωπικῶς, διότι ἐν
τούτοις ὁ ποιητὴς λαμβάνει ἀπεικονίζων ἐκυ-
τὸν καὶ καταδεικνύσιν ὁποῖός τις ἦτο, ἀγαθὸς
δηλονότι καὶ ἀπλοῦς, εὖνους τοῖς φίλοις, ὁ-
λος καρδία. Ἄν μὴ πλανώμεθα, αἱ ἐπιστολαὶ
αὗται ἀρκοῦσιν ὅπως κρεῖσσον τῶν ἡμετέρων
περὶ αὐτοῦ κρίσεων γνωρίσωσι καὶ καταστή-
σωσιν ἀγαπητὸν τὸν ἄνδρα. Ἡ τελευταία,
γραφεῖσα ὀλίγους μῆνας πρὸ τοῦ θανάτου, ἐν
ᾧ ἀπ' ἐνὸς παρέχει περιέργους πληροφορίες
περὶ τῆς δεινῆς νόσου, ἧτις ἤλασε πρῶτως
αὐτὸν εἰς τὸν τάφον, ἀπ' ἑτέρου δύναται νὰ
θεωρηθῆ ὑπὸ τὴν ἐποψίν τοῦ ζητήματος τῆς
νεοελληνικῆς γλώσσης ὡς διαθήκη φιλολογικὴ,
ἧς πάντες θὰ κατιδῶσι τὴν σπουδαιότητα.

«Αἱ ἐπιστολαὶ αὗται ἐγράφησαν γαλλιστί,
ἐκρίναμεν δὲ καλὸν νὰ μὴ μεταβάλωμεν τὸ
λεκτικόν, καταδεικνύον ὅτι ὁ Βαλαωρίτης ἐπί-
στατο ὡς ἀριστα τὴν ἡμετέραν γλώσσαν, γι-
νώσκων ὅλον τὸν πλοῦτον καὶ πάσας τὰς λε-
πτύτητας αὐτῆς. Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Βαλαωρί-
ττου ἔχουσιν ὡς ἐξῆς:»

A.

Ἐν Λευκάδι, τῇ 12 Μαΐου 1878.

»Ἡμῖν ἀσθενῆς, ὅτε ἔλαβον τὸ χαριέστα-
τον γράμμα σας καὶ πλέον ἡ ἀσθενῆς, ἐξημ-
βλυμένος μᾶλλον ἐκ καταρροῆς ἀγρίας, ἐξ ἐ-
κείνων αἰτινες καθιστάμεναι κύριαι τοῦ ἡμε-
τέρου ὀργανισμοῦ ναρκουσι πάσας τὰς διανοη-
τικὰς ἡμῶν δυνάμεις, ἀνακόπτουσι τὰς ὁρμὰς
καὶ τῆς ἀκρατεστάτης φαντασίας, παραλύουσι
τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν καὶ μᾶς καταδικάζουσι νὰ
φθίνωμεν δεσμευμένοι ἐν ἀνακλίντρῳ. Ἀνέμενον
τὴν ἐπίσκεψίν σας καὶ δύναμαι νὰ σᾶς βεβαιώ-
σω, ὅτι καίτοι τοιαύτη ἦτο ἡ κατάστασις τῆς υ-
γείας μου, ὅμως ἀνέγνω ἐπανειλημμένως τὴν
ἐπιστολήν σας, δυνηθεὶς οὕτω νὰ ἀναπνεύσω ὅ-
λον τὸ ἄρωμα τῶν συμπαθητικῶν λόγων σας
καὶ νὰ αἰσθανθῶ ὅλην τὴν ἡδονήν, ἣν παρέ-
χει ἡ προσφορὰ τῆς πολυτίμου φιλίας σας.

»Καταδεδικασμένος ὢν νὰ ζῶ ἐν τῇ λησμο-
νημένῃ ταύτῃ γωνίᾳ τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ ἔ-
χω διαρκῶς πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς συμφορὰς τῆς
Ἡπείρου, ὅπθεν κατάγομαι, καὶ τὰς τυραννί-
ας τῶν δεσποτῶν αὐτῆς, δὲν εἶμαι βεβαίως ἐ-
πικλινῆς εἰς φαιδρὰ αἰσθήματα· ὅμως ἡ ἐπι-
στολή σας προῦξένσέ μοι ἀγαλλίασιν, χαρὰν,
ὅποιαν ἀπὸ μακροῦ χρόνου δὲν εἶχον αἰσθαν-
θῆ· προήρχετο δὲ τοῦτο ἀναντιρρήτως ἐκ τῆς
ιδέας ὅτι πέραν τῶν θαλασσῶν καὶ τῶν ὄρεων,
ἀπώτατα, ἐν Παρισίοις, ἐν τῷ μεγάλῳ ἐκείνῳ
ἐργαστηρίῳ τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, ὑπάρ-
χει τις συλλογίζομενός με, ἀνακινώσκων τοὺς
στίχους μου καὶ ἀγαπῶν αὐτούς, καὶ τούτου